

# Synthese van de politieke verbintenissen

## Lente van het Leefmilieu

2 juli 2008

### Workshop “Klimaat en Energie”

#### Maatregelengroep 1: De ontwikkeling van offshore windmolenparken

##### **Maatregel 1: Aanpassing van het reglementaire kader**

###### ➤ **Beschrijving van de maatregel**

Om de financiering mogelijk te maken die noodzakelijk is om de projecten te verwezenlijken waarvoor al vergunningen zijn toegekend, is het van het grootste belang om een stabiel reglementair kader te behouden dat voldoende duurzame garanties biedt aan de fondsenverstrekkers. Bovendien is het ook raadzaam om, voor dezelfde redenen, voor de huidige of toekomstige projecten het bestaande reglementaire kader te blijven toepassen op het moment waarop de concessieaanvraag wordt ingediend.

###### ➤ **Standpunt van de stakeholders**

De stakeholders hebben zich uitgesproken voor een stabiel reglementair kader dat voldoende garanties blijft verlenen tegenover de geldschieters. Bovendien hebben ze verduidelijkt dat het raadzaam is om, voor dezelfde redenen, voor de huidige of toekomstige projecten het bestaande reglementaire kader te blijven toepassen op het moment waarop de concessieaanvraag wordt ingediend.

###### ➤ **Politiek engagement**

De federale regering verbindt er zich toe haar beleid ter ondersteuning van de offshorewindmolenparken te handhaven en de doeltreffendheid van het reglementaire kader te verbeteren waarbij de huidige steun gegarandeerd blijft.

## **Maatregel 2: Globale evaluatie van de offshorewindmolenparken ter plaatse en kosten-batenanalyse van de duurzame energiebronnen**

### ➤ **Beschrijving van de maatregel**

Sommige leden van de werkgroep hebben vragen bij het beleid tot ondersteuning van offshore windenergie dat vandaag in België wordt gevoerd. Het gevaar bestaat dat dit beleid te duur zal uitvallen (offshorecertificaten, gedeeltelijke financiering van de kabel, kostprijs van de voordelen bij het uitbalanceren, garantie van de investering). Bovendien zijn dezelfde personen van mening dat dit beleid niet steunt op een globale kostenefficiënte analyse die het mogelijk maakt de verschillende maatregelen tot ondersteuning van de duurzame energiebronnen in België op een behoorlijke wijze te vergelijken met een optimale implementatie van de toekomstige verplichtingen van ons land als gevolg van het voorstel van Europese richtlijn.

### ➤ **Standpunt van de stakeholders**

In het kader van de toekomstige verplichtingen van België op het gebied van duurzame energiebronnen voor 2020 vraagt de MG dat vooraleer er een definitieve beslissing wordt genomen om boven het vermogen van 2000 MW over te schakelen, er **een evaluatie zou plaatsvinden. Deze evaluatie moet ook de ondersteuningsmechanismen omvatten** en nagaan hoe de impact op de elektriciteitsfactuur kan worden beperkt. Zij moet kaderen in een **globale strategie** die erop gericht is de verplichtingen inzake hernieuwbare energie, die zullen voortvloeien uit het voorstel van Europese Richtlijn, op een kostenefficiënte manier in te vullen. Daarbij moet niet alleen rekening worden gehouden met de mogelijkheden betreffende hernieuwbare energie in ons land, maar tevens met de mogelijkheden tot flexibiliteit die de Europese richtlijn omvat, maar die ook een kost hebben (via de prijzen van de GO's). Bovendien mogen energetische afhankelijkheid en impact op de economie niet in het debat ontbreken.

Voor sommige leden moet deze evaluatie plaatsvinden vooraleer de beslissingen te nemen die toelaten om meer dan 900 MW te installeren.

### ➤ **Politiek engagement**

Wat de offshorewindmolenparken betreft, herbevestigt de federale regering haar steun voor het implementeren van projecten tot 2000 MW waarbij geheel rekening wordt gehouden met de impact voor de consument. Het ministerie van Leefmilieu en Energie zal een studie bestellen voordat wordt overgegaan tot de ontwikkeling van offshore windenergie voor vermogens boven 2000 MW. Deze studie zal worden uitgevoerd in het kader van de toekomstige doelstellingen tegen 2020.

## **Maatregel 3: De nodige investeringen doorvoeren om de 900 MW offshore te kunnen overtreffen.**

### ➤ **Beschrijving van de maatregel**

Op basis van een voorstudie die ELIA in opdracht van het BNSWEP heeft uitgevoerd en afhankelijk van de beschikbaarheid van het transmissienet, zouden de eerste drie parken die vandaag het voorwerp zijn van een concessie, individueel op het transmissienet worden aangesloten. Het ligt voor de hand dat een akkoord tussen de operatoren het aantal aansluitingen - en bijgevolg ook de risico's - zou kunnen verminderen. Het in aanmerking nemen van een vermogen dat 900 MW benadert, vereist toch een aantal aanpassingen van het 150 kV-net tussen Brugge en Zeebrugge.

Boven het genoemde vermogen zijn grotere aanpassingen van het landnet noodzakelijk door het ontwikkelen van het 380 kV-net vanaf Eeklo naar de kust, via een antenne tot in Zeebrugge. Dit project wordt momenteel bestudeerd; het zou de ontmanteling van 150 kV-lijnen noodzakelijk maken en zou de opvangcapaciteit ervan op dit spanningsniveau verminderen. Vergeten we niet dat de ontwikkeling van de haven en de gasindustrie vanuit dit oogpunt moet handelen en zeker

onder druk van de aanvoer van windenergie. Bovendien vormt deze evolutie voor het Belgische net een antenne waarmee het land zich kan aansluiten op het internationale netwerk dat zich momenteel in de ontwerpfase bevindt.

Wat betreft de eigenlijke aansluiting van de overige parken (> 900 MW), zou het relevant zijn, gelet op de afstand tussen de parken en het land, om een gelijkstroomverbinding te creëren. Daartoe moet er op zee en op land een platform voor de conversie van wisselstroom/gelijkstroom worden gecreëerd, met eventuele compensatie van het reactievermogen. Een dergelijke uitbreiding zou voor de promotoren leiden tot een vermindering van de kostprijs van de verbindingen van de parken die op dit platform zouden worden aangesloten, indien de kostprijs van een dergelijke uitbreiding door de transportnebeheerder (TNB) zou worden gedragen.

#### ➤ **Standpunt van de stakeholders**

De stakeholders zijn het eens over de noodzaak van een **uitbreiding van het 380 kV-landnet naar de kust vanuit Eeklo via een antenne tot Zeebrugge**.

ELIA is bereid om te investeren in de DC-technologie (gelijkstroom) om zo de aansluiting te garanderen op het landnet van een offshorevermogen groter dan ongeveer 900 MW, op voorwaarde dat het bedrijf de garantie krijgt dat de verschillende projecten ook daadwerkelijk zullen worden uitgevoerd.

Aan de overheid wordt gevraagd **een proactief beleid te voeren m.b.t. de ontwikkeling van het net** en aan de TNB wordt de opdracht gegeven daarmee rekening te houden bij het opstellen van hun Ontwikkelingsplan voor het federale transmissienet (cf. maatregel 4 – aansluiting).

Bepaalde leden benadrukten hoe verstandig het zou zijn om nieuwe productie-eenheden te kunnen **installeren (bijv. STEG- of TAG-eenheden dicht bij de gasterminal). Op die manier kan men niet alleen het 380 kV-net winstgeverder maken, maar kan men ook bijdragen tot een beter evenwicht** (balancing) van de offshoreproductie. Andere deelnemers verwijzen naar de installatie van andere soorten productie-eenheden om bij te dragen tot deze balancing, zoals bijv. een biomassacentrale (neutraal op CO<sub>2</sub>-niveau).

#### ➤ **Politiek engagement**

In het kader van de goedkeuring van het Elia-investeringsplan zal de minister van Leefmilieu, Klimaat en Energie erop toezien dat de investeringen die nodig zijn voor de ontwikkeling van offshore-windmolenparken worden gepland. Hij zal er ook op toezien dat deze investeringen geen nadelige gevolgen zullen hebben voor de investeringen die nuttig zijn voor de ontwikkeling van de gedecentraliseerde productie.

### **Maatregel 4: De andere aanvullende technologieën bestuderen inzake offshore**

#### ➤ **Beschrijving van de maatregel**

In het kader van het optimaliseren van de huidige zone is het uitermate interessant om andere aanvullende technologieën te bestuderen die kunnen worden toegepast op of onder water om de ruimte die beschikbaar is tussen de pylons van de windmolens rendabel te maken. Hierbij denken we aan de energie van de golven, de stroming, de deining.

Een andere mogelijkheid bestaat in het gebruiken van de funderingen van de pylons voor maricultuur (ter compensatie van het verlies van visgronden waar voortaan energie wordt geproduceerd).

De zone moet in ieder geval optimaal worden gebruikt (gebruik van het openbaar domein).

➤ **Standpunt van de stakeholders**

Het is bijzonder interessant te onderzoeken welke andere aanvullende technologieën op of onder water zouden kunnen worden toegepast om de beschikbare ruimte tussen de pylonen van de windmolens rendabel te maken.

➤ **Politiek engagement**

De minister van Leefmilieu, Klimaat en Energie zal aan zijn administratie vragen een studie te bestellen bij de onderzoekscentra en universiteiten die op dat vlak actief zijn. Dit om een balans op te stellen van de kennis over het onderwerp en om het economisch en ontwikkelingspotentieel van deze technologieën in België te identificeren.

## **Maatregel 5: Implicatie en follow-up van de internationale ontwikkelingen (bijv. TEN-E, Supergrid)**

➤ **Beschrijving van de maatregel**

Het continentaal plat van België is heel smal en veel kleiner dan dat van zijn buurlanden. Het is niet noodzakelijk om alles in de Belgische wateren te voorzien. De Europese grenzen zijn open en het zou niet meer dan logisch zijn om samen te werken met de buurlanden om eventuele nieuwe vestigingszones te creëren. Een aansluiting op een Europees offshorennet (of zeenetwerk) (bv. "Supergrid" of projecten in het kader van de TEN-E) zou het mogelijk maken om het aanbod en de vraag beter op elkaar af te stemmen en de schommelingen van de intermitterende productie-eenheden beter op te vangen.

➤ **Standpunt van de stakeholders**

De betrokkenheid, vanaf vandaag, van België bij deze interconnectieprojecten (bv. interconnectieproject 'Nemo' tussen België en het Verenigd Koninkrijk) wordt absoluut noodzakelijk geacht, zowel in het kader van de ontwikkeling van offshore-windmolenparken als in het bredere kader van het energiebeleid op lange termijn.

➤ **Politiek engagement**

De betrokkenheid bij internationale projecten om offshore-windmolenparken te ontwikkelen, maar vooral de koppeling en de ontwikkeling van het netwerk is een prioriteit voor de federale regering. De federale minister van Energie en Leefmilieu zal zijn steun betuigen aan de instanties die betrokken zijn bij de Europese projecten en de administratie zal instaan voor het opvolgen van de projecten die door de buurlanden worden uitgevoerd. Hij zal nagaan of het nuttig is om het federale, wetenschappelijke beleid hierop te laten aansluiten.

Herziening van de voorwaarden en procedures voor het toekennen van domeinconcessies en vergunningen.

## **Maatregel 6: Herziening van de voorwaarden en de procedures voor het toekennen van domeinconcessies en vergunningen**

➤ **Beschrijving van de maatregel**

De vergunningen die momenteel nodig zijn voor een offshore-windmolenproject:

- een ministerieel besluit tot domeinconcessie toegekend door het DG Energie;
- een ministerieel besluit tot toelating van de FOD Leefmilieu als gevolg van het onderzoek naar de milieu-impact en m.b.t. de installatie van het windmolenpark, het leggen van de kabel en hun exploitatie;
- een ministerieel besluit voor het leggen van kabels in zee, toegekend door het DG Energie.

➤ **Standpunt van de stakeholders**

**De unieke vergunning kwam ter sprake zonder dat daartoe een speciale vraag werd gesteld.** De drie "vergunningen" op zee dekken inderdaad goed afgebakende domeinen en gaan over specifieke onderwerpen (concessie: technische en financiële kwaliteiten van de aanvrager, kwaliteit van het voorgestelde park, milieuvergunning: impact, en aansluiting) en volgen elkaar in een logische volgorde op. Het creëren van een uniek, lijvig en heel ingewikkeld dossier kan contraproductief of zelfs nutteloos blijken te zijn indien een vorige stap niet kan worden gezet. De bevoegdheden zijn het eens met deze zienswijze.

De deelnemers van de MG hebben daarentegen gewezen op een aantal te verbeteren punten en zijn bereid om de besprekingen over de nodige aanpassingen voort te zetten (concrete voorstellen zijn in het verslag opgenomen). De groep vraagt eveneens de **garantie van redelijke termijnen voor het toekennen van de verschillende vergunningen**

➤ **Politiek engagement**

Een werkgroep die bestaat uit projectontwikkelaars, de administratie en de CREG zal worden opgericht om de federale procedures te vereenvoudigen en te rationaliseren op basis van de concrete denksporen naar voren gebracht tijdens de besprekingen van de MG1 van de workshop Klimaat & Energie.

## **Maatregel 7: De problematiek van de burgerluchtvaart en de militaire beperkingen met betrekking tot de ontwikkeling van windenergie**

➤ **Beschrijving van de maatregel**

Verschillende deelnemers hebben verwezen naar de problemen waarmee ze soms werden geconfronteerd op het vlak van het delen van de beschikbare ruimte met andere economische actoren of met andere instellingen (bv. Defensie).

➤ **Standpunt van de stakeholders**

De stakeholders zijn van mening dat in de marge van een overlegvergadering tussen staat/gewesten op het vlak van energie (Concerc/Enover) een informele workshop het mogelijk zou maken:

- standpunten uit te wisselen over de beperkingen en de problemen die vaak voorkomen bij onshore- en offshorewindmolenparken,
- oplossingen en initiatieven uit te wisselen en te coördineren die op federaal en gewestelijk niveau zijn ontwikkeld.

➤ **Politiek engagement**

De gewesten benadrukken het belang van deze maatregel voor de ontwikkeling van de onshore-windmolenparken. Op initiatief van de minister van Leefmilieu, Klimaat en Energie zal een technische bespreking worden opgestart tussen de minister van Defensie, de gewesten en de stuwende krachten achter de windmolenparken.

## **Maatregel 8: Organiseren door het DG Energie van de FOD Economie van een conferentie over offshore-windenergie in België**

➤ **Beschrijving van de maatregel**

Er is voorgesteld om in de tweede helft van 2008 een conferentie over offshore windenergie in België te organiseren. Daar zal de nadruk worden gelegd op de Belgische verwezenlijkingen en projecten, evenals op de vooruitzichten inzake verwachte ontwikkelingen, met name op de sociaal-economische gevolgen in België.

➤ **Standpunt van de stakeholders:** consensus

➤ **Politiek engagement:**

De federale minister van Leefmilieu en Energie zal een conferentie organiseren over offshore-windmolenparken in samenspraak met de stuwende krachten achter de windmolenparken en de netwerkbeheerders.

## **Maatregelen die niet door de stakeholders werden overgenomen:**

### **Maatregel 9: Uitbreiding van de zone**

➤ De deelnemers hebben lang gesproken over een mogelijke uitbreiding van de huidige vestigingszone waarvan de grenzen in 2004 werden afgebakend. De keuze van deze zone is er gekomen na lange en moeizame onderhandelingen met alle betrokken partijen. Deze onderhandelingen heropenen zou contraproductief kunnen zijn in de huidige situatie en nieuwe projecten zouden vertraging kunnen oplopen indien er een klimaat van onzekerheid wordt gecreëerd met betrekking tot de toekomstige vestigingszones.

## **Maatregelen die niet werden overgenomen na de politieke fase:**

### **Maatregel 10: Ingeval de 'windfall profits' van de nucleaire centrales worden gerecupereerd, voorstellen om een deel ervan te gebruiken om de uitbreiding van het netwerk te financieren dat nodig is voor de offshore**

➤ **Beschrijving van de maatregel**

De vervroegde aflossingen – gefinancierd door de kleine consument tijdens de laatste decennia – van de nucleaire en steenkoolcentrales hebben tot op vandaag al verscheidene miljarden euro's opgebracht voor Electrabel/Suez. Voor de nucleaire centrales alleen al brengen deze niet-vervroegde voordelen ("windfall profits") volgens de CREG ongeveer 11 miljard euro op vanaf nu tot de sluiting van de zeven reactoren (gepland tussen 2015 en 2025).

➤ **Standpunt van de stakeholders**

Zonder zich uit te spreken over de opportuniteit of de voorwaarden van een eventuele volledige of gedeeltelijke recuperatie van de winsten uit elektriciteitsproductie op basis van kernenergie, meent de groep dat indien middelen zouden worden gerecupereerd bij de historische producenten van elektriciteit op basis van kernenergie, die middelen ten dele zouden moeten worden aangewend voor de versterkte financiering van de ontwikkeling van offshore windmolenparken (bv. de ontwikkeling van het nationaal net en de interconnecties).

➤ **Politiek engagement**

De regering heeft hierbij geen standpunt ingenomen.